מנורת המאור — גדולה מילה

גדולה מילה, שאלמלא מילה לא נתקיימו שמים וארץ, שנא' (ירמיהו לג, כה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. וגרסי' בב"ר אמ' אברהם לפני הב"ה, רבונו של עולם, למה לא נתת מילה לאדם הראשון. אמ' לו הב"ה, דייך אברהם, אם לא תקבל המילה, דיו לעולמי. וגרסי' במדרש תנחומא א"ר לוי בשם ר' שמואל בר נחמני, תשע מאות ושמונים דור קיפל הב"ה כדי ליתן את המילה לאברהם אבינו ע"ה, שנא' (תהלים קה, ח) זכר לעולם בריתו דבר צוה לאלף דור, אשר כרת את אברהם ושבועתו ליצחק, ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית עולם, ואין ברית אלא מילה, שנא' (בראשית יז, ב) ואתנה בריתי ביני ובינך. ולא ניתנה אלא לעשרים דור, שמאדם ועד נח עשרה דורות, ומנח ועד אברהם עשרה דורות, הרי עשרים דור.

ובזכות המילה הב"ה שומע תפלתן של ישראל, וזכר לדבר מה שאנו אומרים בתפלה כי אתה שומע תפלת כל פה. וכי תפלת כל פה הוא שומע, ואפי' תפלת הערלים, אלא תפלת ישראל הוא שומע, בזכות המילה. פה בגימטריא שמונים וחמשה, כמנין מילה, כלומר, כי אתה שומע תפלת כל ישראל שהם נימולים. וגרסי' בפירקי ר' אליעזר כל מי שאינם נימולים טמאים הם, ודומין בחייהם למתים, ואין תפלתן נשמעת לפני הב"ה, שנא' (תהלים קטו, יח) ואנחנו נברך יה מעתה ועד עולם הללויה. והמפר בריתו של אברהם אבינו ע"ה, שהיא המילה, ולא נימול, או שהיה נימול ומושך את ערלתו, אפי' יש בידו תורה ומעשים טובים, אין לו חלק לעולם הבא.

מצוה על האיש למול את בנו ולא על האשה למול את בנה. ואם לא מל האב את בנו, ב"ד מלין אותו, ואם לא מלו אותו ב"ד חייב הוא למול את עצמו כשיהיה בן שלש עשרה שנה ויום אחד, מכאן ואילך אם לא מל את עצמו חייב כרת. וזמן המילה ביום השמיני ללידתו, ביום ולא בלילה, ומשיעלה עמוד השחר של יום השמיני הוא תחלת זמנה, עד סוף היום, אלא שהזריזין מקדימין למצות ומלין מיד בבקר, בתחלת היום, בשעה שיחול זמן המילה.

הכל כשרין למול, אפי' עבד ואשה וקטן, אם אין אדם גדול ובן חורין, ואם יש גדול ובן חורין אין מלין אחד מאלו. אבל גוי אינו מל כלל, ואם מל כתב הרמב"ם ז"ל שאין צריך לחזור ולמול פעם שנייה. אבל בעל ספר המצות כתב, שאם מל גוי שצריך לחזור ולהטיף ממנו דם ברית. ובכל מלין, אפי' בצור ובזכוכית ובכל דבר שכורת, חוץ מקרומיס של קנה, לפי שקרומיס נתזין ממנו ויבא לידי כרות שפכה. ומצוה מן המובחר למול בברזל, בין בסכין בין במספרים, ונהגו בסכין.

נולד כשהוא מהול, כתב רבינו יצחק אלפאסי ז"ל ורב האיי גאון ז"ל שצריך להטיף ממנו דם ברית.

חולה אין מלין אותו עד שיתרפא מחוליו, וממתינין לו מעת שיתרפא עד שמונה ימים מעת לעת, ואז מלין אותו. ואין מלין אותו אלא ביום, אע"פ שאינה בזמנה. בד"א אם חלצתו חמה וכיוצא בזה, שהוא חולי בכל הגוף, אבל חלה באחד מאיבריו, ממתינין לו עד שיבריא, ולאחר שיבריא מלין אותו מיד.

טמטום שנקרע ונמצא זכר או משוך, פי' שהיה מהול ונמשך העור עד שנתכסית המילה, וכל מי שצריך למול פעם אחרת, אין נמולין אלא ביום.

נולד בין השמשות, ספק יום ספק לילה, מונין לו הלילה ונמול לתשעה, שהוא ספק שמיני. אבל אם הוציא ראשו חוץ לפרוזדור מבעוד יום, או ששמעו אותו בוכה אפי' שלא נולד עד שהחשך, מונין לו שמונה ימים מיום שהוציא ראשו או ששמעוהו בוכה.

קטון שנמצא ירוק, סימן שלא נפל בו דם, ואין מלין אותו עד שיפול בו דמו ויחזור מראהו כמראה שאר הקטנים. נמצא אדום, סימן שלא נבלע בו דמו, אלא הדם בין העור ובין הבשר, ואין מלין אותו עד שיבלע בו דמו, שספק נפשות דוחה

את כל המצות. אשה שמלה בנה ראשון ומת מחמת מילה, וכן שני, הוחזקה שבניה מתים מחמת מילה, לא שנא מבעל אחד או שנים, הרי זו לא תמול השלישי עד שיגדל ויתחזק.

המל את בנו, מברך בא"י אמ"ה אקב"ו למול את הבן. והמל את בן חבירו, מברך בא"י אמ"ה אקב"ו על המילה, ומברך אבי הבן בא"י אמ"ה אקב"ו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו. ואין מברך שהחיינו משום צערא דינוקא. וחוזר המוהל ואומר, כשם שנכנס לברית כך יכנס לתורה ולחופה ולמעשים טובים. ומוזגין לו כוס של יין, ונוטל אותו ומברך, סברי מרנן, בא"י אמ"ה בורא פרי הגפן. בא"י אמ"ה אשר קדש ידיד מבטן, חק בשארו שם, וצאצאיו חתם באות ברית קדש. על כן בשכר זאת, אל חי חלקנו צורנו, צוה להציל ידידות, זרע קדש שארנו משחת, למען בריתו אשר שם בבשרינו, בא"י כורת הברית. אלהינו ואלהי אבותינו, קיים את הילד הזה, כמו שנקרא שמו פלוני, לאביו ולאמו, ישמח האיש ביוצא חלציו, ותגל האשה בפרי בטנה, כאמור ישמח אביך ותגל יולדתך, ונאמר ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואומר לך בדמיך חיי ואומר לך בדמיך חיי, זכר לעולם בריתו דבר צוה לאלף דור, אשר כרת את אברהם ושבועתו ליצחק, ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית עולם. פלוני זה הקטן גדול יהיה, כשם שנכנס לברית, כך יכנס לתורה ולחופה ולמעשים טובים. הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו. ואין הפסקה במה שאומר מאלהינו ואלהי אבותינו ואילך, מפני שהוא מעין הברכה.

המל ביום הכפורים או בתשעה באב אינו מברך על הכוס. אבל בשאר תעניות מברך על הכוס ומטעימו לתינוק. המל שני תינוקות באחד די להם בברכה אחת.

גר שבא להתגייר, מודיעין אותו קצת מצות. כדגרסי' במ' יבמות בפרק החולץ, ת"ר גר שבא להתגייר אומרין לו, מה ראית שבאת להתגייר, אי אתה יודע שישראל בזמן הזה דחופין מסוחפין מטורפין, וייסורין באין עליהם. אם אמ' יודע אני, מקבלין אותו מיד, ומודיעין אותו מקצת מצות קלות ומקצות מצות חמורות, ומודיעין אותו עונשין של עוברי על המצות, ואומרין לו, הוי יודע שעד [ש]לא באת למדה זו, אם אכלת חלב אי אתה ענוש כרת, אם חללת שבת אי אתה ענוש סקילה. וכשם שמודיעים אותו עונשין של עבירות, כך מודיעין אותו מתן שכרן של מצות, ואומרים לו, הוי יודע שהעולם הבא אינו צפון אלא לצדיקים, וישראל בזמן הזה אינן יכולין לקבל לא רוב טובה ולא רוב פורענות, ואין מאריכין עליו ואין מדקדקין עליו. קבל, מלין אותו מיד, ומכסין את ערותו אם הוא גדול, מפני שאסור לברך בפני הערוה. ואחר שמלין אותו, נוטל המוהל כוס של יין, ומברך בא"י אמ"ה בורא פרי הגפן, בא"י אמ"ה אקב"ו למול את הגרים ולהטיף מהם דם ברית, שאלמלא דם ברית לא נתקיימו שמים וארץ, שנא' (ירמיהו לג, כה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים ארץ לא שמתי, בא"י כורת הברית. נשתנו בו ציצין המעכבין את המילה, חוזרין ומלין אותו שנייה. נתרפא, מטבילין אותו מיד, ושני תלמידי חכמים עומדין על גביו, ומודיעין אותו מקצת קלות ומקצת חמורות. טבל ועלה הרי הוא כישראל לכל דבריו, ואחר טבילה מברך בא"י אמ"ה אקב"ו על הטבילה. וכל המצות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן, פי' קדם, חוץ מזו, מפני שהגוי אינו כישראל עד שיטבול, ואחר שטבל הרי קבל עליו כל המצות, לפי' מברך אחר טבילה. טבל ועלה, אומרים לו דברים טובים דברים של ניחומים, אשריך, במי נדבקת, במי שאמר והיה העולם, ברוך הוא שברא העולם בשביל ישראל, ולא נקראו בנים למקום אלא ישראל, לא נוחלין העולם הבא אלא ישראל, וכל הדברים שאמרנו לך לא אמרנום אלא לרבות שכרך.

אשה שבאה להתגייר, מושיבין אותה במים עד צוארה, ושני תלמידי חכמים מוסרין לה מבחוץ, ומודיעין אותה מקצת קלות ומקצת חמורות.

המל את העבדים, מברך בא"י אמ"ה [אקב"ו] למול את העבדים ולהטיף מהם דם ברית, שנא' (בראשית יז, יג) המול ימול יליד ביתך ומקנת כספך והיתה בריתי בבשרכם לברית עולם, שאלמלא דם ברית לא נתקיימו שמים וארץ, שנא' (ירמיהו לג, כה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי, בא"י כורת הברית. וזהו הנקרא עבד שמל לשם עבדות, לעבוד את אדוניו.